

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-28

Ärende
TN 2021-0468

Handläggare
Fredrik Cavalli-Björkman
08-686 3904
fredrik.cavalli-bjorkman@sl.se

Trafiknämnden
2021-06-15, punkt 18

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Svar på skrivelse från (SD) om ordningsvakter som vid behov genomför en biljettkontroll

Ärendebeskrivning

Svar på skrivelsen från Sverigedemokraterna om ordningsvakter som vid behov genomför en biljettkontroll, tn 2021-0468.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt skrivelse från Sverigedemokraterna angående ordningsvakter som vid behov genomför en biljettkontroll.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1. Skrivelsen anses besvarad.

Förslag och motivering

Sverigedemokraterna skriver om förslag på förändringar i kollektivtrafiken och ställer följande frågor i sin skrivelse:

1. Hur ska, enligt SL och trafikförvaltningen, en ordningsvakt agera när denna bevittnar när en individ tränger sig igenom en spärr?

SL har som mål att bereda sina resenärer en trygg, säker och bekväm resa. För att uppnå målet trygga resor så har SL behov av bl. a. ordningsvakter.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-28

Ärende
TN 2021-0468

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Då det är förbjudet enligt lag att skaffa sig tillträde till området innanför ingångsspärrarna utan att kunna uppvisa giltigt färdbevis, så kan en person som plankar avvisas av ordningsvakter. Om ordningsvakter avvisar plankare beror på om de har den möjligheten, de gör en prioritering av de ordningsstörningar samt händelser som inträffar.

2. Finns det några juridiska och/eller praktiska hinder för ordningsvakter som arbetar inom kollektivtrafiken att ha möjligheten att utföra en biljettkontroll?

En ordningsvakt har ett förordnande enligt lagen (1980:578) om ordningsvakter. Förordnandet meddelas av polismyndigheten eller Rikspolis för viss tid, dock högst tre år. I förordnandet skall anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller. En ordningsvakt lyder direkt under polismyndigheten i det distrikt där hen tjänstgör och är i regel skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten.

Ordningsvaktens uppgift är att medverka till att upprätthålla allmän ordning. Enligt 2 § lagen om ordningsvakter får en ordningsvakt förordnas att tjänstgöra vid allmänna sammankomster och cirkusföreställningar, offentliga tillställningar, bad- eller campingplatser och lokaler eller platser för idrott, friluftsliv, spel, lek, förströelse eller liknande som allmänheten har tillträde till. Lokaler eller utrymmen där alkoholdrycker serveras till allmänheten med tillstånd samt säkerhetskontroller i domstolar.

Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, får ordningsvakter förordnas även i annat fall än ovan. I förarbetena till lagen om ordningsvakter anges att intresset av att ordningen upprätthålls skall vara framträdande och att det skall råda restriktivitet vid prövningen.

Biljettkontroller sker vid spärrlinje eller ombord på färdmedlen. Biljettkontrollanterna får teknisk utrustning, utbildning, certifiering och nödvändig information ifrån arbetsgivare med specialistkompetens inom biljettkontroller och intäktssäkring. De båda uppdragen skiljer sig avsevärt, med två olika fokus: upprätthålla trygghet och ordning för ordningsvakter samt säkra intäkter för biljettkontrollanter. Med hänsyn till vad som anförts ovan kan slutsatsen dras att biljettkontroller med stor sannolikhet inte kan anses vara av

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-28

Ärende
TN 2021-0468

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

sådan väsentlig betydelse från allmän synpunkt i den mening som avses i lagen om ordningsvakter. Bedömningen blir således att ordningsvakter i SL uppdraget inte under överskådlig framtid och med nuvarande lagstiftning kommer att tjänstgöra som kontrollanter i biljettkontrollverksamheten.

3. Har frågan kring möjligheten för ordningsvakter, att vid behov, kunna kontrollera biljetter övervägts inom SL och trafikförvaltning?

Frågan har inkommit tidigare och man har då kommit fram till att uppdragen för biljettkontrollanter och ordningsvakter skiljer sig avsevärt och att de arbetsuppgifter som ordningsvakter är förordnade att utföra inte avser biljettkontroller.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Fredrik Cavalli-Björkman
Chef trafikavdelningen

Skrivelse om ordningsvakter som vid behov genomför en biljettkontroll

Antalet plankare i kollektivtrafiken har ökat under 2020 och bortfallet av biljettintäkter kan räknas i miljarder. Det är resurser som kommer från hårt arbetande skattebetalare och från de som gör rätt för sig genom att betala för sin resa i kollektivtrafiken.

För att stävja denna utveckling bör biljettkontrollerna utvidgas, tilläggsavgifterna höjas och fler kontroller införs med inriktning mot områden med hög andel plankare. I dagsläget genomförs kontrollerna av biljettkontrollanter. Dessa kan få stöd av ordningsvakter när behovet uppstår och ordningsvakterna följer då med biljettkontrollanterna vid kontroller av färdbevis.

Ordningsvakternas huvudsakliga uppgift är att hålla ordning i kollektivtrafiken och utför idag inga biljettkontroller. Ordningsvakter kan i samband med en biljettkontroll som utförs av en biljettkontrollant begära ID i syfte att verkställa den administrativa avgiften. Detta eftersom en ogiltig eller avsaknad av färdbevis stör den allmänna ordningen enligt 4 kap. 6 § 1 st. 4 pt. ordningslagen.

Denna föreskriver att det är förbjudet att skaffa sig tillträde till ett område innanför ingångspärren till tunnelbana utan att kunna uppvisa giltigt färdbevis. Avvisningen från tunnelbanan sker med stöd av 4 kap. 9 § ordningslagen.

Ordningsvakterna som har större befogenheter än biljettkontrollanterna kan omhänderta obehöriga individer från stationen och utanför spärrarna. De får även omhänderta individer för att få reda på identitet om man inte kan uppvisa giltig ID-handling eller när man saknar ett giltigt färdbevis.

Med anledning av ovanstående ställer vi följande frågor:

1. Hur ska, enligt SL och trafikförvaltningen, en ordningsvakt agera när denna bevittnar när en individ tränger sig igenom en spärr?
2. Finns det några juridiska och/eller praktiska hinder för ordningsvakter som arbetar inom kollektivtrafiken att ha möjligheten att utföra en biljettkontroll?
3. Har frågan kring möjligheten för ordningsvakter, att vid behov, kunna kontrollera biljetter övervägts inom SL och trafikförvaltning?